1e Jaar No. 90. 'S HERTOGENBOSCH. Dingsdag 3 Augustus 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS - PRIJS
Voor de Stad. ƒ 12.
Franco per post. » 14.

(Verschijnende driemalen in de week, Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel.

Eene der grootste rampen van dezen tijd is voorzeker gebrek aan werk en verdienste; trouwens wat baat het, dat de levensmiddelen al goedkooper worden, wanneer de gemeene man evenwel niet in staat is, zich dezelve aan te schaffen, doordien hij nergens gelegenheid vindt, om door werk en arbeid het noodige tot die aanschaffing te verdienen? Men hoore slechts wat daarover onder het volk zelf gezegd wordt, om daarvan overtuigd te zijn. Velen onder hetzelve roepen de noodlottige jaren 1816 en 1817 in hun geheugen terug en maken de bemerking, dat toen alles wel duur was, maar toen ook veel te verdienen viel en deze taal hoort men zelfs in de nijvere middelstanden maar al te veel uiten.

In onze provincie vooral is het gebrek aan werk buitengewoon in het oogloopend. Wij willen ons voor een oogenblik slechts bij eene klasse bepalen. Dagelijks ziet men in deze streken een schrikbarend getal arbeiders rondzwerven, om werk te zoeken, ten einde voor hunne te huis zijnde hongerige vrouw en kinderen eenig brood te kunnen verdienen, en welke is de uitslag hunner pogingen? Zij vinden de polders, alwaar zij werk hoopten te vinden, grootendeels nog zoodanig door het water geteisterd, dat vele landerijen nog niet kunnen gemaaid worden, in plaats van aan het graven van weteringen en sloten werk te vinden.

En waarvan is dit het gevolg? Van de ongelukkige overstroomingen, welke Noord-Braband ondermijnen en van het uitblijven van het zoo noodzakelijke en zoo vurig verlangde uitwaterings-kanaal.

Ten gevolge dier voortdurende overstroomingen en de daaruit veroorzaakte waterkeeringen op de anders zoo vruchtbare landerijen, zijn de uitgaven, door dezen betreurenswaardigen staat van zaken verwekt, van dien aard geworden, dat zoo wel de Gemeente- als de Polderkassen uitgeput, ja met schulden beladen zijn, zoodat men zelfs niet meer bij magte is, de noodzakelijke werkzaamheden te doen uitvoeren.

En de eigenaars van die landerijen? Deze hebben steeds de op dezelve drukkende lasten moeten dragen, ofschoon zij er geene de minste opbrengsten van genoten. Is het dan te verwonderen dat velen hunner zoodanig zijn verarmd, dat zij er niet aan denken mogen aan eenen arbeidsman werk te verschaffen? Is het dan te verwonderen, dat men zich wel eens afvraagt, of onze Provincie door de Hooge Regering als een wingewest beschouwd wordt, waarop niet meer acht behoeft geslagen te worden als men goedvindt daaraan te wijden?

Of zoo dit niet het geval is, mag men het dan niet onbegrijpelijk noemen, dat niet onverwijld een begin wordt gemaakt met de uitvoering van eene zoo noodzakelijke uitwatering, waarvan het verbeterde plan door de goedkeuring van Z. M. den koning bekrachtigd is; tot welke uitvoering de benarde tijden en drukkende omstandigheden als met vernieuwden aandrang nopen moesten?

De 900,000 gulden, welke van de eigenaren der belanghebbende Landerijen voor de uitvoering van een Inundatie en Uitwateringskanaal gevorderd worden, zijn reeds in het afgeloopen jaar door de Provinciale Staten verzekerd geworden; eene Commissie uit dat Kollegie afgevaardigd, heeft zulks aan de Hooge Regering medegedeeld en intusschen is dit zoo nuttig werk nog steeds op eenen gunstigen uitslag aldaar en op een begin van uitvoering wachtende.

Indien iemand eens 900,000 gl. wilde laten verwerken, mits de Regering eene gelijke som tot dat einde besteedde, zouden dan de drukkende omstandigheden en de noodlottige tijden, welke wij beleven, het der Regering niet tot pligt maken, een zoo edel doel te ondersteunen, al ware het, dat uit die som geene revenuen te wachten waren, alleen om den hongerigen en broodeloozen werkman van den bedelstaf of den hongerdood te redden?

De Landeigenaars doen eene uitgave in verhouding van hun belang, om daaruit later eene matige inkomst te genieten, en wat het gouvernement betreft, hiervan wordt slechts verlangd, als het ware, een voorschot, om hetzelve binnen een zeer kort tijdsbestek drievoudig in de schatkist terug te zien vloeijen.

Het belang van de werkende klasse, het belang der Landeigenaren in dit gewest, het belang der schatkist zelve pleiten voor eene spoedige daarstelling eener uitwatering in onze Provincie. De werkman wordt van den bedelstaf of hongerdood gered, de Landeigenaar van eenen wissen en totalen ondergang en de schatkist zaait, om later en wel spoedig rijkelijk te maaijen: waarom moet men dan nog langer dralen? Welke noodlottige geest bestiert de lotgevallen van Noord-Braband ten deze? Welke zijn de hinderpalen, die een zoo gewenschten uitslag in den weg staan? O! mogt toch eenmaal het belang dezer Provincie, door ons schrijven blootgelegd en voorgestaan, overwigtig worden; moge God licht over regering en regeerders verspreiden, eer het te laat is en de afgrond niet meer te vullen zal zijn!

KERKELIJKE STAAT.

De tijdingen uit Rome regtvaardigen geheel ons voorbehoud over de groote zamenzwering welke daar, naar men zeide, op den verjaardag der amnestie zou uitbarsten. Inderdaad, het is er ver af, dat de gebeurtenissen, welke in de heilige stad hebben plaats gehad, dat hooge gewigt hebben hetwelk daaraan is gehecht. Het is waar dat men voor een oogenblik aan het bestaan van een komplot geloofd heeft; maar men weet ook hoe spoedig de gemoederen in Italie verontrust en opgewonden worden. Ziehier overigens, hoe de gedachte aan die voorgewende zamenzwering ontstaan is.

Er heerschte sedert eenigen tijd eene zekere ongerustheid onder het volk van Rome, ter zake van de vertraging in de uitvoering der hervormingen, tot welke Pius IX besloten had. Het publiek had wantrouwen opgevat jegens eenige beambten, welke men beschuldigde, de edelmoedige bedoelingen van den H. Vader te verlammen. De uiterste partijen maakten behendiglijk gebruik van die gesteldheid der gemoederen en lieten geene gelegenheid voorbijgaan om de verontrustendste geruchten te verspreiden. De aftreding van den kardinaal Gizzi kwam spoedig een nieuw voedsel aan die geruchten geven. De verbeeldingen werden meer opgewonden en daar de verjaardag van de in het afgeloopen jaar uitgevaardigde groote amnestie nabij was, begon men zeer ernstig te gelooven, dat op dien dag eene bloedige botsing tusschen de wedijverende partijen zou ontstaan.

Op dat oogenblik maakten de *ultra's* van elke partij waarschijnlijk, elk naar zijnen respectieven toestand, toebereidselen tot aanval of tot verdediging; van daar die geruchten van komplot, welke eenmaal ten voedsel gegeven aan de volksopgewondenheid, zich verspreidden, in omvang toenamen, allerlei gedaanten aannamen en hachelijke gevaren deden ontstaan.

Een aantal dagbladen hebben gemeld dat Zijne Em. de kardinaal Lambruschini naar Genua vertrokken was en daaruit allerlei nadeelige gevolgtrekkingen voor het eerbiedwaardig karakter van dien prelaat afgeleid. Er is echter geen woord van waarheid in die bewering gelegen. De kardinaal Lambruschini is den 16 te Civita Vecchia aangekomen om er bezit te nemen van zijnen zetel, hetwelk hij inderdaad gedaan heeft.

ITALIE.

De Etna schijnt uit den staat van rust, waarin hij sedert eenige jaren verkeert, te willen komen. Sedert eene maand bestaan al de kenteekenen eener aanstaande uitbarsting. Het gouvernement heeft

Napels [illegible] koninklijke akademie van wetenschappen benoemd, om den tegenwoordigen toestand van den berg na te gaan.

AMERIKA.

Men heeft tijdingen uit New-York van den [illegible] julij. Dezelfde onzekerheid heerschte nog over de aangelegenheden van Mexiko. Men wist nog niet of Santa-Anna bepaaldelijk aftrad; de twee pretendenten tot het voorzitterschap, Herrera en Frias, schijnen beide voor den vrede gezind te zijn.

Het leger van den generaal Scott was, bij de laatste tijdingen uit Mexiko, te Puebla; hij moest er de meest mogelijke magt verzamelen en den 22 junij den togt aanvaarden.

De *Courrier* der Vereenigde Staten meldt, volgens eenen brief uit Washington, dat de heer Trist, als koerier van het tooneel des oorlogs vertrokken, een traktaat in handen heeft, opgesteld naar grondslagen, welke voor de Mexikanen allezins aannemelijk zijn. Die grondslagen zijn een afstand van grondgebied van eene zijde en van de andere de afstand van alle vorderingen en de voldoening in geld van den prijs voor Californie.

— In al de gedeelten der Vereenigde Staten belooft de graanoogst eenen buitengewonen overvloed. De oogst is reeds in een gedeelte der zuidelijke Staten ten einde geloopen en overtreft de middelmatige opbrengst van gewone jaren.

— Santa-Anna is tot dictator van Mexiko benoemd, onder voorwaarde dat hij niet over den vrede spreken zal; de zending van den heer Trist, die naar Mexiko gezonden was, om te trachten de vredes-onderhandelingen te heropenen, is volkomen mislukt.

GRIEKENLAND.

Het schijnt dat de ontknooping van het verschil met Turkije nieuwe hinderpalen ontmoet, welke tot uitwisseling van nieuwe diplomatieke nota's aanleiding zullen geven.

DUITSCHLAND.

WEENEN 23 julij. De pastoor der grieksch-catholijke Kerk is bij het altaar vermoord gevonden. De koster dier Kerk wordt van die wandaad verdacht gehouden.

Volgens eenen brief uit Frankfort aan de *Köln. Zeit.* geschreven, zal een der belangrijkste vraagstukken waarmede de Duitsche Bondvergadering zich eerlang bezig moet houden, de maatregelen gelden, welke behooren genomen te worden, om de graanspeculatie te beletten.

— Uit Berlijn meldt men, dat een der voornaamste bankiers zijne betalingen geschorscht heeft. Men spreekt ook van een aantal speculanten in graan, die, tengevolge der daling van de prijzen op de markten hunne zaken opgehouden hebben, zonder aan hunne verbindtenissen te voldoen.

— Uit Munchen schrijft men dat de pruissische gezant aldaar, na eene afwezigheid, al het zilver en de kostbaarheden van zijne woning geroofd heeft gevonden. Men schat het verlies op 30,000 florijnen. De verdenking valt op eenen bediende, die daags te voren het hotel der ambassade verlaten had.

ENGELAND.

LONDEN 28 julij. De verkiezingen voor de city hebben heden ten elf ure eenen aanvang genomen in Guildhall. Reeds in den vroegen morgen bestormde eene ontelbare menigte de toegangen van dat paleis. Bij het opsteken der handen werd beslist dat lord John Russell, de heer Pattison, sir Georges Larpent, en de baron Rothschild, alle vier liberale kandidaten, de meerderheid hadden. Morgen ochtend ten 8 ure zal de *poll* beginnen.

— De *Times* verzekert dat de heden aangevangene verkiezingen eene meerderheid van [illegible] stemmen aan het ministerie zullen geven.

— De twee kandidaten van Finsbury, de heeren Wakley en Duncombe, [illegible] redenaars, zijn heden zonder tegenstand herkozen. Beide zijn radikalen.

— De verkiezingen te Halifax zijn door een treurig voorval afgebroken. De voorzitter der meeting, de heer Jonathan Ackroyd, met drift eenen vijandigen uitroep, welke zijne rede kwam onderbreken, willende beantwoorden, werd eensklaps door eene beroerte getroffen en bleef op zijne plaats dood.

— De eerw. heer Spencer, wiens gevaarlijke ziekte wij reeds gemeld hebben, is bezweken onder de koorts, welke hij had opgedaan, door aan zijne arme en zieke parochianen de laatste hulpmiddelen der godsdienst te geven.

— De verkiezingen voor het engelsch Parlement zijn den 27 junij te Londen begonnen en zullen de volgende dagen voortgezet worden in de distrikten van Engeland tot den 11 of 12 augustus. De verkiezingen van Ierland en Schotland zullen eerst acht dagen later te Londen bekend zijn.

— 30 julij. De tweede proef te Londen is even gunstig voor de liberalen als de eerste. Van de vier bovengenoemden zijn bij meerderheid van stemmen drie kandidaten gekozen. In plaats van sir George Larpent is, met eene meerderheid van slechts drie stemmen de heer Mastermann, een tory peelist gekozen.

— Volgens de verschillende inkomende berigten lijdt de ministeriele partij, waarvan sir Robert Peel het hoofd is, vele nederlagen.

SPANJE.

MADRID 24 julij. *El Faro* beweert dat de zaak der toekenning van 100 millioen in schatkistbilletten aan de bank de Unie tot geene uitkomst hoegenaamd leiden zal. Volgens dat dagblad heeft deze zaak niets ernstigs in en is zij zonder eenige kans van goeden uitslag.

— De *Heraldo* deelt eene lange lijst mede van provinciale gedeputeerden, uit welke blijkt dat in alle provincien de gematigde partij de bovenhand gehouden heeft.

— Men leest in de *Clamor Publico*: Wij hebben vernomen dat de generaal Mazarredo, minister van oorlog, en een zijner ambtgenooten, onherroepelijk besloten hebben hun ontslag te nemen.

— 25 julij. Men spreekt van eene algeheele wijziging van het kabinet.

— Het gerucht loopt dat de koningin eene groote reis naar een der uiteinden van het schiereiland zal ondernemen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 29 julij. Groot was gisteren de toevloed in de kerk van St. Paulus en St. Lodewijk, alwaar de lijkdienst voor de slagtoffers der julij-revolutie gevierd werd. De dienst was zeer plegtig; na dezelve zijn al de personnadjes, die eene officieele plaats bekleed hadden ten hunnent teruggekeerd; doch 5 a 600 nationale garden, waaronder een aantal officieren, hebben zich naar de Julij-zuil begeven en zijn dezelven rondgegaan. Geene de minste wanorde is gepleegd.

— Heden bevinden zich reeds een groot aantal menschen in de Champs-Elysées en aan den oever der rivier, ter bijwoning der aldaar aangekundigde feestelijkheden. De rust is niet verstoord geworden en men hoopt dat de treurige voorspellingen van eenige dagbladen niet verwezenlijkt zullen worden.

— Heden morgen was in Parijs het gerucht verspreid dat het gouvernement per telegraaf de tijding uit Madrid ontvangen had, dat het kabinet, [illegible] bevel gezonden had aan de zich in Portugal bevindende troepen onmiddellijk de grenzen over te trekken. Men vreest dat het engelsch gouvernement van deze omstandigheid gebruik zal maken, om dezelve dadelijk door engelsche troepen te vervangen.

— Men verzekert dat de heer Rothschild dezer dagen onderscheidene bijeenkomsten met den minister van financien heeft gehad. Men veronderstelt dat het voorwerp hadden eene negociatie der leening. Eenige personen denken dat die leening vroeger dan men gedacht had tot stand zal komen.

— De tijding welke verspreid was geworden dat de heer de Lamartine, wegens zijne redevoering bij het feestmaal van Macon zou vervolgd worden, was niet van grond ontbloot. Het schijnt echter dat men, op verlangen van een hoog geplaatst persoonaadje van die vervolging afgezien heeft.

— De heer de Laboulie, oud-procureur-generaal bij het koninklijk geregtshof van Aix, vader van den beroemden advokaat, welken de stad Marseille eenige jaren geleden naar de Kamer afgevaardigd heeft, treedt in den geestelijken staat. Hij is den 21 julij in het seminarie van Aix opgenomen na van den Paus de dispensatie bekomen te hebben, welke zijne twee voorgaande huwelijken noodzakelijk maakten. De heer de Laboulie is omtrent zestig jaren oud.

— Meer dan honderd jongelingen tot de scholen behoorende, hebben zich ll. zaturdag bij het aartsbisschoppelijk paleis aangemeld, om van Mgr. Affre te verkrijgen dat eene lijkrede ter nagedachtenis van O'Connell zou uitgesproken worden. Ziehier het antwoord van den prelaat.

» Een uitstekend personaadje heeft mij reeds hetzelfde verzoek gedaan, hetwelk gij mij thans overbrengt. Daar de gewoonte van lijkredenen te houden sedert lang in Frankrijk afgeschaft is en geene uitzondering heeft ondergaan dan voor mijnen voorganger, had ik gemeend mijne toestemming te moeten weigeren, om die gewoonte weder in te voeren.

» Ik deel in al uwe sympathie voor den vreedzamen *agitator* van Ierland en mijne bewondering voor dien grooten man wordt slechts door mijnen rouw geevenaard.

» Doch, mijne heeren, vergeet niet dat de werkkring van O'Connell hoofdzakelijk staatkundig was, want Ierland bezit meer godsdienstige vrijheden dan wij in Frankrijk hebben; zijne bisschoppen mogen bijeenkomen, met elkander briefwisseling houden, handelen enz., met meer vrijheid dan wij in Frankrijk hebben.

» Wat vooral aan Ierland ontbreekt zijn *staatkundige vrijheden* en het was tot derzelver verovering dat O'Connell zijn genie gewijd had. Het zou mij evenwel hard vallen, mijne heeren, te weigeren hetgeen gij met zooveel aandrang en betamelijkheid van mij vraagt. Ik stem dus uw verzoek in, maar om er meer plegtigheid bij te zetten, zullen wij den terugkeer der jeugd en der familien in November e. k. afwachten. Tot wederzien, mijne heeren, wij zullen elkander in Notre Dame wedervinden.»

— De julijfeesten zijn zonder stoornis afgeloopen.

BELGIE.

Onder de voorwerpen, welke vooral de aandacht der talrijke bezoekers der tentoonstelling van nationale Nijverheid trekken, merkt men vooral op de prachtige bisschoppelijke ornamenten, afkomstig uit de werkplaatsen van den heer J. A. A. [illegible] Halle te Antwerpen.

Twee dier ornamenten, het eene met goud op Lyonsch fluweel geborduurd, het ander met fijn goud op goudlaken zijn door eene amerikaansche familie aangekocht voor Mgr. den aartsbisschop van Lima. Men schat derzelver waarde op 40,000 franken.

NEDERLAND.

'sHERTOGENBOSCH, 2 augustus.

— Z. M. de Koning van Wurtemberg is jl. Woensdag van het Loo te s' Gravenhage aangekomen.

Betrekkelijk deze reis, welke waarschijnlijk meer dan veertien dagen zal duren, schrijft men uit Stuttgart, dat zij in de hoogere kringen aldaar aanleiding geeft tot menigvuldige geruchten. Zoo als men algemeen gelooft, wil de Koning in de Nederlandsche residentie onderscheidene, zijnen schoonzoon, den Prins van Oranje, betreffende zaken regelen. Vooral spreekt men er van, dat de Prins zijn voornemen moet te kennen gegeven hebben, af te zien van de troonsopvolging in de Nederlanden, en onze Koning zal dit trachten te verhoeden.

— Men verzekert ons dat dezer dagen door de Arrondissements-regtbank te Brielle eene geregtelijke vervolging is ingesteld tegen een R. Catholijk pastoor eener gemeente in dat arrondissement, ter zake van in eene kerkelijke rede zich strafbare uitdrukkingen te hebben veroorloofd tegen de bestaande orde van zaken en het openbaar gezag.

('s Gr. Nieuwsbode)

— De heer A. F. Bouricius (vroeger bekend als ondernemer van diligence-diensten) heeft seven aanzienlijke mannen, waaronder de heer van Rosenthal, lid der tweede kamer, bij den procureur-generaal in Gelderland aangeklaagd wegens opligterij en afzetterij. Deze aanklagte is in druk uitgegeven, en ondersteund door ruim 150 bladzijden bijlagen.

'sHAGE, 29 Julij. Z. M. de koning heeft heden morgen een bezoek afgelegd bij den koning van Wurtemberg.

DEVENTER, 27 julij. Heden heeft de arrondissements-regtbank alhier, den grutter en winkelier H. J. van Wyhe, wonende te dezer stede, veroordeeld tot driemaanden gevangenis, vijftig gulden boete en in de kosten, wegens het bezitten en verkoopen van meel met krijt vervalscht. (Men beweert dat de veroordeelde in honderd pond meel ruim 12 pond krijtwit had gevoegd.)

Men vermoedt, dat de veroordeelde van het vonnis in hooger beroep zal komen.

(Amst. Ct.)

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 30 Julij.

In deze zitting zijn de beraadslagingen geopend over de begrootingswetten, en wel vooreerst over hoofdstuk I (Huis des Konings).

Z. Exc. de minister van financien vraagt het woord en beantwoordt in eene uitgebreide rede een aantal punten van bezwaar, in het algemeen verslag geopperd, en bestrijdt de daarin voorgedragene stellingen, betreffende het gebruik der openbare geldmiddelen.

Ten slotte is hoofdstuk I (Huis des Konings) met eenparige stemmen *aangenomen*.

Volgen de beraadslagingen over Hoofdstuk II (Hooge Collegien van staat.)

Onderscheidene sprekers voeren daarover het woord. De heer van Rosenthal geeft een belangrijk overzigt van den toestand onzer finantien; hij zal de begrooting verwerpen.

De heer van Panhuys ontwikkelt mede zijne meening omtrent een aantal punten; ook hij zal tegen de begrooting stemmen.

De heer van Twist bestrijdt den finantieelen staat van zaken en het finantieel beheer. Hij zoowel als twee vorige sprekers, kunnen aan de regering hun vertrouwen niet langer schenken. Hij vindt zich uit dien hoofde verpligt mede tegen de begrooting te stemmen.

Daar het nu te ver verstreken is, wordt de vergadering gescheiden en geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Zitting van 31 Julij.

De beraadslagingen over de begrooting zijn voortgezet. Met de drie sprekers van gisteren hebben 23 leden verklaard het budget te zullen verwerpen, op de gronden die in de verslagen der afdeelingen zijn uiteengezet, en *die hun beletten een votum van vertrouwen uit te brengen.*

Er hebben dus de volgende leden *tegen* de aanneming der begrooting gesproken. Gisteren, de heeren: 1. van Rosenthal, 2. van Panhuys en 3. van Twist. — Heden 31 julij, de heeren: 4. Verwey Mejan, 5. Uytwerf Sterling, 6. van Heemstra, 7. Gevers, 8. van Dam van Isselt, 9. Anemaet, 10. Storm, 11. Schooneveld, 12. Luzac, 13. de Man, 14. Heloma, 15 de Kempenaer, 16. Boreel van Hoegelanden, 17. Hoffman, 18. van Beek Vollenhoven, 19. [illegible], 20. van Haersolte, 21. Nap, 22. van Rijckevorsel en 23. van Goltstein.

Voor de aanneming hebben zich verklaard de heeren 1. van Nagell, 2. Faber van Riemsdijk.

De heer van Dam beantwoordt dien laatsten spreker.

Er zijn geene sprekers meer ingeschreven.

Z. Exc. de minister van financien bekomt het woord, tot verdediging der begrootingswetten.

Ten slotte wordt hoofdstuk II *aangenomen* met 34 tegen 24 stemmen.

Voor hebben gestemd de heeren: Romme, Jongsma, Akerlaken, Kniphorst, Mensonides, Nagel, Corneli, van Nagell, Tilmanners, Beerenbroek, Telting, C. Hooft, Mutsaers, Bijleveld, de Backer, Scheers van Harencarspel, Weichs de Wenne, van Bleiswijk, Enschedé, Borski, Kien, de Jong, Egter, Lycklama, Luyben, Hooft, de Monchy, Nodderman, van Naamen, Faber van Riemsdijk, Nederburg, Star Busman, Gouverneur, Sasse van Ysselt.

Tegen hebben gestemd de heeren: van Dam, van Rosenthal, Nap, Goltstein, Panhuys, de Man, Gevers, Schooneveld, Storm, van Rijckevorsel, Mejan, de Kempenaer, van Heemstra, Hoffman, van Uytwerf Sterling, Anemaet, Heloma, van Beek Vollenhoven, Luzac, Boreel, Haersolte, Jordens, Twist, Bruce.

Mengelwerk.

« Kan men nog mensch zijn
« Zonder Christen te wezen? »

OPLOSSING VAN GROOTE VRAAGSTUKKEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Wat het is, mensch te zijn.

Mensch zijn bestaat niet, in te eten, te drinken, te slapen, zoo als velen het zich verbeelden. Het beest doet dit alles, en veel beter dan wij. Het eet en jammert niet om de zwakheid van de maag, het drinkt en waggelt nooit, het slaapt en de zon vindt altijd dezelfde legerstede ledig.

Mensch zijn, bestaat niet in huizen en steden te bouwen. Terwijl dat wij met vlijt het plan eener woning ontwerpen, bouwt de vogel er zich eene, welke voor het genoegen, de sterkte en sierlijkheid niets te wenschen overlaat. Het koninklijk kind rust minder wellustig in deszelfs vergulde vertrekken, dan de jongen van den nachtegaal in zijn luchtpaleis.

De bever vestigt vlekken en steden en onze bouwmeesters bewonderen de volkomenheid zijner dijken.

Mensch zijn bestaat niet, in zich te verheffen door de ruimte noch in over de oppervlakte der aarde te vliegen, niet zich achter wolken van stoom te plaatsen. Het kleinste vliegje wint het van onze beste luchtreizigers, het overtreft in vlugheid onze locomotieven; men ziet het zijn nek niet tegen een boom breken, zonder het in de bedwelming zijne vleugelen verloren heeft.

Men moet niet gelooven dat de kunsten zelve ons eenen wezenlijken voorrang boven de dieren geven. Bestemd om aan behoeften te voldoen welke het dier niet gevoelt, [illegible] welke het zonder zoo vele kosten voldoet, zijn zij verder het bewijs onzer stoffelijke minderheid. Onze fabrieken zullen nimmer eene stof vervaardigen, welke in duurzaamheid en schoonheid, die evenaart, waardoor het zoogdier bedekt is. Niet een enkele vervolle zou met ons zijne kleeding willen verwisselen.

Over het algemeen genomen heeft het beest, in alles wat betrekking heeft tot behoud, en het welzijn van het eenvoudig wezen en het geslacht, meer oordeel, meer onderwerping en meer zedelijk dan wij. Indien de drift tot voortteling het soms in buitensporigheden werpt, zijn deze minder langdurig minder hevig dan die van ons geslacht. Op de driehonderd vijf en zestig dagen van het jaar is het slechts drie weken mensch en de geneesheeren zullen nimmer in het geval zijn, van het aan het oor te zeggen. Indien gij leven wilt wordt wijzer.

Wat is het dan, dat ons mensch maakt, en ons den naam van beest voor eene beleediging doet houden? Niemand of hij zal antwoorden dat is de rede, dat is het verstand.

Maar stelt het verstand zelve, of het gebruik dat men er van maakt, eenen onmeetbaren afstand tusschen ons en het dier? Dit is volmaakt in zijne soort, omdat het alles is wat het zijn kan; het gebruikt volkomen de vermogens, welke het ontvangen heeft, en verkwist niet een zijner gaven. Indien de mensch de verhevene gave des verstands verwaarloosde, of, wat erger is, indien hij dezelve misbruikte, verviel hij beneden het dier. Dier zijn met de magt om het niet te wezen, is meer dier zijn dan het dier zelve.

Men is dus alleenlijk mensch voor zooverre men zich volgens de rede gedrage, voor zooverre men gebruik make van zijn verstand.

II. HOOFDSTUK.

Wat is het gebruik maken van zijn verstand.

Dewijl het verstand het vermogen is, om het ware van het valsche, het goede van het kwade te onderscheiden, geeft men geene bewijzen van verstand, dan voor zoo ver men de waarheid betrekkelijk de voor ons meest belangrijke punten kent, en men zijn gedrag daarnaar regelt.

Doch welke zijn de zaken, die ik het meeste diende te weten? Zijn het de dieren welke mij omringen, de planten welke ik onder den voet vertrap; de sterren welke boven mijn hoofd wentelen? Dat geloof ik niet. Alle hoovaardij op zijde gesteld, is het belangwekkendste voor mij van alle de dieren die het ronde werktuig bevolken, ben ik. Ik zie hen allen met zich zelven onledig; waarom zoude ik het dan niet zijn? Als ik mij vragen wat is zijn, schijnt het mij natuurlijk dat ik wete wie ik ben. Ik zeg het zelfde van planten en sterren; deze zal ik bestuderen, zoodra het mij, door eene grondige kennis van mij zelven, zal bewezen zijn, dat de natuur mij geene andere taak heeft opgelegd, dan sterren te bezigtigen en kruidboeken en bloemkransen zaam te voegen.

Dit is de waarachtige hoofdvraag voor mij deze: Wat ben ik? Van waar kom ik? Waar ga ik heen? Wat is het beginsel en het doel van mijn bestaan?

Van dit punt hangt inderdaad het geheel bestaan van mijn leven af. Naar gelang ik in mij erken een onsterfelijken geest, of eene hand vol bewerktuigde stof, welke zich, met den minsten adem des doods ontbinden zal, zal ik aan mijne handelingen eene geheel verschillende rigting moeten geven, zoolang ik op dit punt niet weet waaraan ik mij houden moet zal ik [illegible] handelen, onwetende of ik goed of kwaad doe, of ik vooruit of terug trede. Door niets anders dan de ingevingen van mijne lusten in alles te volgen, zal ik het dier, zelfs van een lagere natuur, gelijk zijn. De aandriften van het dier zijn door eene hoogere rede geregeld, zijne tegten voeren het nimmer tot deszelfs bederf. De mijne integendeel zijn valsch, snood, indien de rede ze niet bestiert. Hoevele menschen komen dagelijks om als slagtoffers van buitensporigheden, onbekend aan het redelooze vee.

Te vergeefs zoude ik mij vleijen mensch te zijn, te vergeefs zoude ik de hoedanigheid van dier van mij afwerpen, indien ik geene volmaakte oplossing gevonden had voor het groote vraagstuk: *Waar van kom ik?*

Uit het Fransch.

(Wordt vervolgd.)

M. P. D.

LATERE BERIGTEN.

Het *Diario* van Rome van 20 julij bevat het volgende: Eenige personen, wier namen een aantal lijsten, welke heimelijk door Rome rondgedragen werden, voorkwamen, hebben aan onzen Heiligen Vader den Paus een nederig verzoek gerigt, om te bekomen dat er een geregeld onderzoek ingesteld worde om te doen blijken wat hun ten laste gelegd is. Z. H. heeft dit verzoek goedgunstig ingewilligd en dien tengevolge zal het regtelijk onderzoek spoedig een aanvang nemen.

Men heeft tijdingen van het schutterfeest te Glaris (Zwitserland). Al de maatregelen tot behoud der orde zijn genomen. Er zijn een aantal staatkundige redevoeringen gehouden. Van de zeven catholijke kantons hebben zich slechts twee, Schwyz en Uri, doen vertegenwoordigen. Het eerste heeft een zestigtaltal manschappen gezonden, het tweede slechts twee of drie.

Het Demerbosch, bij Wezel (Rijn-Pruissen), is grootendeels door eenen brand vernield. Den 26 was hetzelve nog niet uitgebluscht en berekende men de schaden reeds op 80,000 thalers. Het schijnt dat de brand aan de onvoorzigtigheid van kinderen toe te schrijven is.

De spaansche Carlisten hebben den 22 julij het stadje Camperdon ingenomen; dit stadje is op vier uren afstands van de fransche grenzen gelegen. Na de gemeentekas vrolijk geplunderd te hebben, zijn zij tegen de stad Baga opgerukt, waarvan men denkt dat zij zich ook meester gemaakt hebben.

De Staatsraad, *Gouverneur der Provincie Noord-Braband*.

Maakt bij deze bekend, dat, uithoofde van te doene herstellingen van 's Rijks Bruggen te Bergenopzoom, de passage door de Wouwpoort aldaar, gedurende den tijd van veertien dagen, te weten van en met den 13 augustus tot en met den 26 september aanstaande, zal gestremd worden; en dat dezelve alsdan zal moeten plaats hebben langs de gewone met boomen beplante glacien, door de Bosch en Steenbergsche poorten.

's Bosch, 26 *Julij* 1847.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
[illegible] BORRET.

Advertentien.

DOOR VERTREK NAAR ELDERS van den heer *DYCKER*, **Vervaardiger van**

Binnen- en Buiten Jalousiën,

alhier, heeft de Ondergeteekende de Eer zich in de gunst en recommandatie van het geëerde publiek aan te bevelen, **tot het**

MAKEN, REPAREREN ENZ. VAN GEMELDE JALOUSIËN, belovende eene prompte en civiele bediening. Vughterdijk lett. I., N°. 151.

's Hertogenbosch, 31 *Julij* 1847.

W. J. M. DER KINDEREN.

200,000 Gld. Nederl.
te beleggen à 3 pCt.

Verdeelbaar in allerlei Sommen, met voldoend onderpand op Vaste Goederen. Zich aan te vervoegen ten *Brugge*, (*Belgie*), onder de letters A. B. Sectie D. 21, N°. 21.

De St. BERNARDUS MARKT,

die vroeger op *Zondag* na den 20 *Augustus* heeft bestaan te *Bergeijk* op de HOOKERK, **zal ophouden te bestaan**, zullende er geene Kramen worden toegelaten om uit te stallen.

Bergeijk den 27 *Julij* 1847.

De Burgemeester,
T. MAAS.

LEES HIER!

In 's Bosch wordt, door Ouderdom en als zonder Opvolgers zijnde der onderneming, aangeboden eene **Fabrijkzaak** welke van af 65 jaren bestaan heeft en thans nog in volle werking is en met een klein Kapitaal kan gedreven worden en voor uitbreiding vatbaar is. Brieven *franco* bij den Uitgever dezer, onder lett. A.

UIT DE HAND TE KOOP

EEN SCHORS-MOLEN,

bewerkbaar met een paard; zich te adresseren aan het Postkantoor te *Helmond*, in *Braband*.

ADVERTENTIE!

Iemand van de R. K. Godsdienst, oud 25 jaren, die gedurende *zeven* jaren als **Koster** in eene der voornaamste Kerken van dit Diocees is dienstbaar geweest, door toeval buiten betrekking, zag zich gaarne elders weder geplaatst, zijnde van goede getuigschriften voorzien.

Reflecterenden gelieven zich te adresseren met *franco* brieven onder letter B aan den Uitgever van den *Noord-Brabander*, *D. A. A. DE ROOY* te *'s Bosch*.

Belangrijke
VERKOOPING.

De Notaris *VAN DER GOES*, te *Beek* bij *Nijmegen*, zal namens zijnen principaal, *op Donderdag den* 26 *Augustus* 1847 des middags *om* 12 *ure*, in het Hôtel de Plaats Royaal, te *Nijmegen*, op hoogen bod en inzetten, om 14 dagen daarna finaal en definitief te worden verkocht:

Eenige aan elkander gelegene aanzienlijke en kapitale HOUTBOSSCHEN van WELWASSENDE OPGAANDE EIKEN-, BEUKEN- en LARIKSE BOOMEN, mitsgaders WELIG GROEIJEND EIKEN AKKERMAALSHOUT; voorts schoone KWEEKERIJEN van EIKEN en ander PLANTSOEN; tot Hout en andere Culture uitmuntend geschikte HEIDEGRONDEN; BOSCHWACHTERS-WONING met TUIN en BOUWLAND, te zamen eene grootte hebbende van 647 Bunders, 10 Roeden, 62 Ellen; met de eigen gereserveerde jagt, welke ruimschoots van alle soort van wild is voorzien.

Voorschreven BOSSCHEN in vorige jaren afkomstig van Zijne Doorluchtige Hoogheid *CAREL FREDERIK*, Vorst van *Neuwied*, zijn gelegen onder de gemeente *Groesbeek* Provincie *Gelderland*; het HOUT zoowel OPGAANDE als AKKERMAAL, bevindt zich in eenen allezins goeden en weligen staat van groei en geeft, uit het voortgezet onderhoud der plantsoenen, te verwachten dat de opbrengst dezer aanzienlijke possessie aanmerkelijk kan worden vermeerderd en verbeterd.

De BOSSCHEN zullen eerst in vijf Perceelen worden gepresenteerd, te weten:

Het Muntbergsche vak, groot	143 B.	61 R.	80 E.
» Maldensche » »	217 »	74 »	30 »
» Prinsen » »	36 »	82 »	52 »
» Biesseltsche » »	157 »	19 »	80 »
» Zandwegsche » »	92 »	22 »	20 »

Vervolgens N°. 2 en 3 te zamen; daarna N°. 2, 3 en 4 gecombineerd en eindelijk alle de Goederen in eene generale Massa, alles breeder bij billetten voorschreven.

De kadastrale plans, mitsgaders de afzonderlijk geteekende kaart der Bosschen, inhoudende de grootte en den aard van ieder soort van HOUTGEWAS, en alle verder verlangd wordende inlichtingen zijn te zien en te bekomen bij den Rentmeester der voorschreven Goederen den Heer *D. G. MONTENBERG* te *Groesbeek*, terwijl de bewijzen van eigendom en veilkonditiën drie weken voor den inzet ter inzage zullen liggen ten Kantore van den Notaris *VAN DER GOES* te *Beek*, met de veilingen belast, en kopij daarvan te *Amsterdam*, in de Munt en het Noord-Hollandsche Koffijhuis; te *'s Gravenhage* in de Societeit op het Plein; te *Utrecht* bij *HOBTERMAN*, op het Vreeburg; te *Arnhem* in het Zwijnshoofd; te *'s Hertogenbosch* in den Gouden Leeuw; en te *Maastricht* in den Hazenwind. Brieven *franko*.

PUBLIEKE VERKOOPING

De Notaris J. H. SCHADD,

gevestigd te *Waalwijk*, zal op Vrijdag den 6 Augustus 1847, des namiddags ten 5 ure, ten huize van de wed. WETSWEIJLER, in het Scheepje aldaar, in het openbaar, **om gereed geld Verkoopen**

Een Tjalkschip,

genaamd *de* 2 *Gebroeders*, zijnde lang 19 Ellen, 8 Palmen, 1 Duim, 3 Strepen, — wijd 4 Ellen, 5 Palmen 2 Duimen, 8 Strepen; — diep 1 El, 9 Palmen, 8 Duimen, 1 Streep; — inhoudende 77 Tonnen, met deszelfs Inventaris, mitsgaders

eene Roei-Boot,

beiden liggende in de Haven te *Waalwijk*.

Nadere informatien zijn op *franco* aanvrage te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris.

BEKENDMAKING.

HET PLAATSELIJK BESTUUR VAN *ROEKEN* en *St. MARTENSLRODE*R, maakt bij deze bekend, dat de gewone **Kermis**, *invallende den* 8 *Augustus*, dit jaar **NIET zal worden gehouden.**

Het Plaatselijk Bestuur voorn.,
A. VAN EEKELEN.
Ter Ordonnantie van hetzelve,
L. VAN DAM,
Secretaris.

Stoomboot-Vaart
op de Maas,

TUSSCHEN

VENLO EN ROTTERDAM

EN

VENLO EN 'SHERTOGENBOSCH,

ONDERNEMING

P. J. BERGER.

De DIENST zal worden **hervat** met de reis van *Venlo* naar *Rotterdam*, van *Donderdag den* 5 *Augustus* 1847 en vervolgens op de gewone dagen continueren; en voor zoo veel de Vaart op *'s Hertogenbosch* aangaat, des *Zaturdags* van *Venlo* derwaarts en *Zondags* van *'s Hertogenbosch* naar *Venlo* terug.

Graanmarkt
van 's HERTOGENBOSCH
Vrijdag en Zaturdag, 30 en 31 Julij.

NIEUWE ROGGE ƒ 7.00, ƒ 9.00 a ƒ 9.50.
BOEKWEIT ƒ 10.00 a ƒ 10.35.
HAVER ƒ 5.65.

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren DE MAAS te GRAVE en van de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

Datums	Maas te Grave: Boven AP.		Gewassen.	Gevallen.	Dieze te 's Bosch: Boven O.		Onder O.		Gewassen.	Gevallen.
Julij	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
30	5	30	9		»	»	»	»	»	»
31	5	34	4	»	»	»	1	28	4	»
Aug. 1	5	35	1	»	»	»	1	25	3	»
2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	24	1	[illegible]

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Hoogte van den Rijn te Keulen, 29 julij [illegible] voet 09 duim.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.